

УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЦТВОМ В УМОВАХ ВІЙНИ

*Абталімов М.С., здобувач вищої освіти,
erp121ams@stud.khadi.kharkov.ua*

*Науковий керівник: Деділова Т.В., к.е.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній
університет*

Українська промисловість стикалася з численними викликами і проблемами у 2022-2023 роках через військові дії та їх наслідки. За цей період із Збройними силами України, вітчизняна економіка пройшла значні зміни. З одного боку, видно було високий рівень адаптивності і пружності економіки. З іншого боку, відбувалися суттєві трансформації господарської сфери.

Так, за даними експертів [1], військова агресія росії проти України викликала масштабні руйнування виробничого капіталу та інфраструктури, принесла людські жертви та соціальні втрати. Війна призвела до скорочення робочих місць і доходів, зменшення купівельної спроможності і обсягів накопичених активів. У 2022 р. національна економіка втратила 29,2% реального ВВП, а 13,5 млн. осіб змушені були покинути свої домівки. Більше 7 млн. осіб опинилися за межею бідності, а рівень бідності сягнув 24% населення. Світовий банк і Єврокомісія оцінюють пошкодження від війни в Україні в період з 24 лютого 2022 р. до 24 лютого 2023 р. в сумі 134,7 млрд. дол., а потреби у відновленні – 410,6 млрд. дол.

Українська промисловість має перед собою складні виклики у забезпеченні безперебійної діяльності в умовах війни (рис. 1). Проте, завдяки стійкості та стратегічному плануванню, підприємства можуть пристосовуватися до нових умов та шукати можливості для відновлення та росту після завершення конфлікту.

Управління виробництвом є однією з ключових функцій для будь-якого підприємства, і в умовах війни ця функція стає надзвичайно важливою. Військовий конфлікт може створити значні ризики для бізнесу, включаючи припинення виробництва, зниження попиту на ринку, складнощі у постачанні сировини та багато інших чинників. Тому в умовах війни управління виробництвом має своєрідні особливості і вимагає компетентності та гнучкості.

Перший крок – аналіз потенційних ризиків, пов'язаних з воєнним конфліктом. Підприємство повинно ідентифікувати усі можливі

загрози, від припинення постачання до збоїв в логістиці.

1	• Збої у матеріально-технічному постачанні
2	• Збитки і знищення об'єктів промисловості
3	• Порушення логістичних зв'язків
4	• Падіння та структурні зміни у попиті на товари та послуги
5	• Проблеми з фінансуванням
6	• Зниження обсягів інвестицій

Рисунок 1 – Основні проблеми української промисловості, зумовлені війною

Другий крок – диверсифікація постачальників. Постачальники можуть бути уражені війною, тому важливо мати альтернативні джерела постачання сировини. Це зменшить ризик зупинення виробництва через дефіцит сировини.

Також підприємству необхідно робити резервування запасів. Воно може зберігати запаси сировини та готової продукції для забезпечення безперервності виробництва під час війни.

Умови війни можуть змінити попит на продукцію. Підприємство повинно бути готове швидко адаптуватися до нових умов і можливо, перепрофілювати виробництво на більш важливі або необхідні товари.

Комунікація та інформація: Забезпечення ефективної комунікації зі співробітниками, клієнтами та постачальниками в умовах війни є важливим завданням. Надійна інформація і зв'язок можуть допомогти уникнути паніки та покращити координацію дій.

Планування на майбутнє: В умовах війни важливо мати довгостроковий план дій. Підприємство повинно розробити стратегії на випадок подальшого загострення конфлікту або його завершення.

Управління виробництвом в умовах війни – це виклик, але ефективно управління ризиками та гнучкість можуть допомогти підприємству забезпечити безперервну діяльність навіть в таких ускладнених умовах.

Література.

1. Богдан Т. Фінансово-економічні наслідки війни. *LB.ua*: Сайт. URL: https://lb.ua/blog/tetiana_bohdan/550614_finansovoekonomichni_naslidki.html (дата звернення: 22.10.2023).

ФАКТОРИ, ЩО ВИЗНАЧАЮТЬ РОЗМІР ДОХОДУ ПІДПРИЄМСТВА

*Анохін О.І., здобувач вищої освіти,
Alex2022.13041984@gmail.com*

*Науковий керівник: Смірнова П.В., к.е.н., доцент
Державний біотехнологічний університет*

Господарська діяльність підприємств залежить від низки взаємопов'язаних організаційних, економічних та технологічних факторів. В економічних дослідженнях під факторами розуміють умови протікання економічних процесів та причини, що впливають на них. Фактори взаємопов'язані між собою і по-різному впливають на результати господарської діяльності. Вони діють по відношенню один до одного, і негативна дія одного фактору може послабити або усунути позитивну дію іншого фактору. Під час аналізу виявляється і модифікується вплив кожного фактору на досліджувані показники, а також визначаються причини їх виникнення, взаємозв'язки і взаємозалежності між аналізованими показниками.

Всі явища і процеси господарської діяльності підприємства взаємопов'язані, взаємообумовлені і взаємозалежні, одні з них пов'язані безпосередньо, інші – опосередковано. Кожен показник діяльності залежить від великої кількості різних факторів. Оскільки операційний дохід є якісним показником діяльності підприємства, то його розмір, структура та склад, а отже і рівень, формуються під впливом багатьох факторів як внутрішнього, так і зовнішнього середовища підприємства. Тому процес аналізу доходу підприємства передбачає виявлення та кількісну оцінку факторів, що визначають величину та рівень доходу, а також дослідження процесу його формування та виявлення основних тенденцій і закономірностей розвитку.

Для того, щоб зробити правильні висновки та прийняти відповідні управлінські рішення, необхідно враховувати взаємодію складного комплексу факторів та виявити основні чинники та детермінанти.

Фактори, що аналізуються, можна класифікувати за різними критеріями.